

**Social Factors Influencing People's Participation in Contributing to the
Behzisti of Khuzestan Province**

DOI: [10.71854/soc.2025-1207267](https://doi.org/10.71854/soc.2025-1207267)

Fatemeh Dosti Irani [0000-0002-9473-1773](https://orcid.org/0000-0002-9473-1773)

PhD Candidate of Sociology, Faculty of Humanities, Dehaqan Branch, Islamic Azad University,
Isfahan, Iran

Reza Esmaili¹ [0000-0001-2345-6789](https://orcid.org/0000-0001-2345-6789)

Faculty of Educational Sciences, Psychology and Foreign Languages, Khorasgan Branch, Islamic
Azad University, Isfahan, Iran

Asghar Mohammadi [0000-0002-8419-6594](https://orcid.org/0000-0002-8419-6594)

Faculty of Humanities, Dehaqan Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

Abstract:

Today, people's participation in human societies has a special place. Long-term involvement in social activities and decision-making deepens relationships between community members and enhances the sense of oneness. In this study, to investigate the ways of attracting and attracting popular contributions to the well-being of Khuzestan province (providing a desirable model based on cultural models) and discovering the relationship between independent variables and dependent variables, survey method (quantitative) and collecting Information was collected using a questionnaire accompanying the interview. The statistical population in this study was classified into three groups: first, people and citizens. Secondly, groups and individuals are good, and in the third stage are managers and officials of charity organizations and those involved in good affairs. People and charities were questioned using the Cochran formula, quotas, and random sampling, and relevant authorities used the census. Reliability coefficients were calculated for the questionnaire on the attraction of popular participation in welfare and their dimensions, which was confirmed as 0.9. The results showed that among the scores of respondents about the variables of adopting the method of increasing people's awareness and informing about well-being activities, embracing the process of development of media knowledge management and communication, establishing, expanding, and developing local and regional organizations, personal motivation, social status, belonging Citizenship commitment, voluntary participation and charity activities, effective communication with public and private institutions and organizations, the performance and effectiveness of officials and welfare forces, the performance and effectiveness of officials and other organizations and attraction of popular contributions based on population variables. Cognitive c There is a significant difference.

Key words: Social factors, participation, Khuzestan province, welfare, popular participation

. Corresponding Author: esmaili40@yahoo.com.¹

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

فاطمه دوستی ایرانی

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی مسایل اجتماعی ایران، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

رضا اسماعیلی^۲

استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد خوراسگان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

اصغر محمدی

استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۱۱/۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۴

چکیده

مشارکت مردمی امروزه در اجتماعات بشری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. حضور افراد در فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های اجتماعی در بلندمدت موجب تعمیق روابط بین اعضای جامعه و افزایش احساس یگانگی می‌شود. در این مطالعه به‌منظور بررسی شیوه‌های جلب و جذب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی استان خوزستان، (ارائه الگوی مطلوب با تکیه بر الگوهای فرهنگی) و کشف رابطه میان متغیر مستقل و متغیرهای وابسته، از روش پیمایشی (کمی) و برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه همراه مصاحبه استفاده شده است. جامعه آماری موردمطالعه در این پژوهش در سه گروه طبقه‌بندی شدند: نخست مردم و شهروندان می‌باشند. در مرحله دوم: گروه‌ها و اشخاص خیر می‌باشند و در مرحله سوم: مدیران و مسئولان سازمان‌های خیریه و دست‌اندرکارانی که در امور خیر مشارکت دارند. مردم و خیرین با استفاده از فرمول کوکران و نمونه‌گیری سهمیه‌ای و تصادفی مورد پرسش قرار گرفته و مسئولین مرتبط را با استفاده از سرشماری مورد پرسش قرار گرفتند. ضرایب پایایی برای پرسشنامه جذب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی و ابعاد آن‌ها محاسبه گردید که برابر با ۰/۹ تأیید شد. نتایج نشان داد بین نمرات پاسخگویان در خصوص متغیرهای اتخاذ شیوه افزایش آگاهی مردم و اطلاع‌رسانی از فعالیت‌های بهزیستی، اتخاذ شیوه توسعه مدیریت دانش رسانه‌ای و ارتباطاتی جامعه، ایجاد، بسط و توسعه تشکلهای محلی و منطقه‌ای، انگیزه‌های شخصی، پایگاه اجتماعی، تعلق و تعهد شهروندی، اتخاذ شیوه مشارکت‌جویانه داوطلبانه و فعالیت‌های خیریه، ارتباط مؤثر با سازمان‌ها و نهادهای عمومی و دولتی و خصوصی، عملکرد و کارایی مسئولان و نیروهای بهزیستی، عملکرد و کارایی مسئولان و نیروهای سایر سازمان‌ها و جلب و جذب مشارکت‌های مردمی بر اساس متغیر جمعیت شناختی جایگاه تفاوت معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: عوامل اجتماعی، مشارکت، استان خوزستان، بهزیستی، مشارکت‌های مردمی.

^۲. نویسنده مسئول: esmaili40@yahoo.com

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی است و بر همین اساس، نیازهای گوناگون خود را با کمک اعضای اجتماع برطرف می‌کند. هرچند در مورد زندگی اجتماعی انسان و سرمنشأ آن، اندیشمندان اجتماعی نظرات متفاوتی ابراز کرده‌اند. بعضی معتقدند، که چون انسان اساساً تمایل به همزیستی با دیگران دارد، به حیات اجتماعی روی آورده‌است. اما، بعضی دیگر بر این موضع هستند، که چون انسان در اجتماع متولد می‌شود و در ابتدا زندگی خود را در گروه شروع می‌کند و در محیط اجتماعی به رشد و نمو می‌رسد، تمایل به زندگی اجتماعی پیدا می‌کند (Hyyp, 2007: 390). چه ما با اندیشه گروه اول موافق باشیم و چه با اندیشه گروه دوم، طبعاً مهم‌ترین مطلب در رابطه با حیات اجتماعی انسان، چگونگی زیست او در اجتماع و مشارکت^۳ وی در امور آن است.

حیات اجتماعی و زندگی جمعی زمانی می‌تواند معنا پیدا کند که افراد جامعه، در هماهنگی با یکدیگر، به تعامل، تعاون و در حقیقت به همکاری متقابل و همراه با تفاهم بپردازند و امورات اجتماع خویش را مدیریت کنند. برای بروز چنین رفتاری، افراد اجتماع باید دارای اعتماد و نگرش مثبت به یکدیگر باشند، تا بتوانند با سهولت بیشتری به زیست خود در جامعه ادامه دهند.

«مشارکت اگرچه به معنای عام آن از دیرباز با زندگی انسان پیوند داشته، اما به معنای جدید از عرصه سیاست و پس از جنگ جهانی دوم آغاز شده‌است. این نوع مشارکت در برخی از کشورهای صنعتی جهان (به‌ویژه آن‌ها که در جنگ شکست خورده بودند)، در قلمرو اقتصادی و صنعتی آغاز شد تا مردم را در مالکیت شریک سازد و پایه‌های پایدار و تداوم صنعت و اقتصاد را مستحکم سازد. با گسترش معنای مشارکت و راه یافتن آن به تمام عرصه‌های زندگی، امروزه سخن از شرایط است که همه مردم در تعیین سرنوشت خویش دخالت آگاهانه و واقعی پیدا کنند» (علوی تبار ۱۳۷۹: ۱۳).

بدین ترتیب، لازمه جامعه‌ای سالم و توسعه یافته در دنیای کنونی، استفاده بهینه از تمامی ظرفیت‌های اجتماعی و فردی موجود در آن است. یکی از راه کارهای اجرای این سیاست تشویق مردم به مشارکت در امور مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و غیره می‌باشد.

³. Participation

در حقیقت مشارکت افراد جامعه، یکی از معیارها و نشانه‌های سلامت اجتماعی (تعادل) سیستم است. چرا که این واقعیت اجتماعی، نشان‌دهنده اعتماد اجتماعی افراد جامعه به یکدیگر و انسجام اجتماعی است. این امر به نوبت خود منجر به افزایش سرمایه اجتماعی و در نتیجه کاهش هزینه‌های سیستم اجتماعی می‌شود (Cicognani, 2007: 98). به بیانی دیگر، می‌توان با ایجاد همدلی و وفاق و افزایش آن در جامعه، شهروندان را به مشارکت در عرصه فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشاند. و با این کار موجبات پیشرفت هرچه بیشتر را فراهم نمود. بنابراین مشارکت اجتماعی^۴ به معنی تعلق فرد در گروه و سهمی که در آن دارد؛ تلقی می‌گردد و همچنین به معنی شرکت فعالانه در گروه در جهت به ثمر رسانیدن یک فعالیت اجتماعی است.

در باب مسئله بودن مشارکت اجتماعی، می‌توان گفت که، با توجه به ایده‌های مطرح شده توسط نظریات مشارکت و توسعه، درباره مفهوم مشارکت اجتماعی، که بیان می‌کند مشارکت اجتماعی یکی از مؤلفه‌های مهم و حساس در ساختار یک سیستم اجتماعی و دارای کارکردهای مثبت در روند اداره و پیشرفت آن است، اما نتایج بسیاری از تحقیقات دانشگاهی نشان می‌دهند که میزان و کیفیت مشارکت در کشورمان، در سطح نگران‌کننده‌ای قرار دارد. یافته‌های این تحقیقات به وضوح نشان می‌دهند که، میانگین مشارکت شهروندان در امور مختلف اجتماعی، سیاسی و فرهنگی رقم پایینی را به خود اختصاص می‌دهد (شادی طلب، ۱۳۸۲: ۱۵؛ دهقان و غفاری، ۱۳۸۴: ۱۱۵؛ موسوی، ۱۳۸۵: ۴۱؛ یزدان پناه، ۲۵۱۳۸۷؛ سفیری، ۱۳۹۰: ۷۴). در حالی که یکی از نیازهای اصلی کشورمان در جهت توسعه همه‌جانبه و بسط ایده دموکراسی توجه به مفهوم مشارکت اجتماعی است.

سازمان بهزیستی از مهم‌ترین نهادهای حمایتی دولتی است که از طریق بودجه عمومی به افراد معلول و محروم جامعه کمک می‌نماید. پس از پیروزی انقلاب، سازمان بهزیستی کشور از ادغام سازمان‌های خیریه و حمایتی که در این بخش فعالیت می‌کردند، آغاز به کار کرد. سازمان بهزیستی استان خوزستان با هدف خدمت‌رسانی به قشر ناتوان و معلول جامعه، درصد قابل توجهی از افراد ناشنوا، ناتوانی‌های جسمی و حرکتی، عقب‌مانده‌های ذهنی، زنان بی‌سرپرست، کودکان خیابانی و کار، سالمندان

4. Social participation

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

و غیره را سروسامان می دهد، که بیشتر هزینه های آنان از طریق مشارکت های مردمی (کمک های مردمی، خیرین و غیره) تأمین می شود.

از آنجایی که کمک های انسان دوستانه به هم نوعان می تواند گره از کار بسیاری بگشاید، تبلیغات و دانش و آگاهی رساندن به مردم در این زمینه می تواند راهکاری برای جذب و جلب مشارکت های مردمی در حوزه بهزیستی باشد. بنابراین تعامل اعضای جامعه در یاری رساندن به قشر آسیب پذیر جامعه می تواند فاصله و شکاف اجتماعی موجود در جامعه را کاهش دهد.

لذا با عنایت به این امر، پژوهش حاضر در پی بررسی میزان مشارکت های رسمی و نهادمند افراد در زمینه های اجتماعی و سیاسی و فرهنگی عوامل مؤثر بر گرایش افراد به مشارکت در جامعه (کمک های مردمی بهزیستی)، به عنوان یک مسئله اجتماعی می باشد.

در این تحقیق شیوه های جامعه شناختی به عنوان متغیر مستقل و روش های جلب و جذب مشارکت های مردمی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته می شود. پرسش و مسئله اصلی در این پژوهش، شیوه های جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی استان خوزستان می باشد. اهداف تحقیق نیز عبارتند از:

هدف کلی:

بررسی شیوه های جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی استان خوزستان، (ارائه الگوی مطلوب با تکیه بر الگوهای فرهنگی)

اهداف جزئی:

- شناخت عوامل اجتماعی مؤثر بر جلب و جذب مشارکت های مردمی استان خوزستان
- شناخت عوامل فرهنگی مؤثر بر جلب و جذب مشارکت های مردمی استان خوزستان
- شناخت عوامل شخصیتی مؤثر بر جلب و جذب مشارکت های مردمی استان خوزستان
- شناخت عوامل مذهبی مؤثر بر جلب و جذب مشارکت های مردمی استان خوزستان
- شناخت عوامل اقتصادی مؤثر بر جلب و جذب مشارکت های مردمی استان خوزستان
- شناخت عوامل سازمانی مؤثر بر جلب و جذب مشارکت های مردمی استان خوزستان

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

پیشینه تحقیق

مراد پور و همکاران (۱۴۰۳) پژوهشی با عنوان «بررسی نقش مشارکت اجتماعی و فرهنگی شهروندان در توسعه پایدار شهرهای جدید با تأکید بر ارتقاء امنیت اجتماعی» به نگارش درآورده‌اند، بر اساس یافته‌های تحقیق بین مشارکت رسمی شهروندان در حوزه اجتماعی و توسعه پایدار شهرهای جدید با تأکید بر ارتقاء امنیت اجتماعی همبستگی متوسطی وجود دارد. ۲۶/۳ درصد از کل تغییرات توسعه پایدار شهرهای جدید وابسته به مشارکت رسمی شهروندان در حوزه اجتماعی با تأکید بر ارتقاء امنیت اجتماعی می‌باشد. بین مشارکت رسمی شهروندان در حوزه فرهنگی و توسعه پایدار شهرهای جدید با تأکید بر ارتقاء امنیت اجتماعی همبستگی متوسطی وجود دارد.

جمینی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان «مشارکت شهروندان در مدیریت شهری و تبیین تعیین‌کننده‌های آن (مورد مطالعه: شهر ایلام)» می‌نویسند: مشارکت شهروندان در امور مختلف فضاهای شهری یکی از مهم‌ترین ارکان دستیابی به توسعه پایدار شهری بوده و رسیدن به سطح قابل قبولی از آن، از مهم‌ترین دغدغه‌های سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری است. در راستای نیل به توسعه پایدار شهر ایلام (به عنوان یکی از شهرهای مرزی ایران) بررسی وضعیت مشارکت شهروندان در مدیریت شهری از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

نتایج تحقیق سبزه‌ای و رحیمی (۱۳۹۲) با عنوان بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی در بین شهروندان نورآباد دلفان (استان لرستان) نشان می‌دهد، بین متغیرهای اعتماد فردی، اعتماد نهادی، جنس و مشارکت اجتماعی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. بیشترین میزان مشارکت مربوط به مردان و شاغلین است. نتایج تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که اعتمادی نهادی و جنس بیشترین میزان تأثیر را بر مشارکت اجتماعی دارد. احسانی‌راد (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «بررسی علل و انگیزه‌های مردم از مشارکت در امور خیریه و وقف در شهر کاشان» به این نتیجه رسیده‌اند که: رابطه معنادار بین متغیرهای دین‌داری، عدالت‌خواهی، همبستگی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تعلق و تعهد شهروندی با مشارکت در امور خیریه را نشان داده‌است. تاجیک و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «نقش مدیریت محله در جلب مشارکت اجتماعی» نشان دادند بین دو متغیر تأثیر مدیریت محله در مشارکت اجتماعی شهروندان

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

رابطه معنی داری وجود داشته این رابطه بین مولفه های عمرانی، برنامه های ایمنی، رفاه اجتماعی و نظارتی با مدیریت محله در سطح آلفای کمتر از ۰.۰۱ معنادار می باشد ولی بین مؤلفه زیست محیطی با مدیریت محله در سطح آلفای کمتر از ۰.۰۵ رابطه معنادار وجود دارد.

کای و کوی^۵ (۲۰۱۸) به بررسی عوامل فردی و اجتماعی مؤثر بر مشارکت اجتماعی افراد میانسال و بزرگسال در چین پرداختند. نتایج نشان داد که زنان بیشتر از مردان تمایل به شرکت در فعالیت های اجتماعی دارند و تحصیلات و تعامل با دوستان نقش مؤثری در میزان مشارکت افراد در فعالیت های اجتماعی دارد.

در مطالعه قینگ ون خو^۶ و دیگران (۲۰۱۰)، «احساس تعلق اجتماعی»^۷ همسایگی^۸ و سرمایه اجتماعی به عنوان پیش بینی کننده مشارکت سیاسی محلی در چین، آنان به تبیین حالت احساس تعلق اجتماعی، رفتار همسایگی، و سرمایه اجتماعی در مردم جمهوری چین و توانایی این عوامل در پیش بینی مشارکت سیاسی محلی در شکل رأی دادن ساکنان شهر در انتخابات و روستائیان در کمیته های روستایی و آن هایی که دارای تحصیلات ابتدایی یا دبیرستان بودند و پایگاه اجتماعی - اقتصادی مشاهده شده بالاتری داشتند بیشتر رفتار مشارکتی از خود نشان می دهند در مناطق روستایی مردان بیشتر از زنان رأی می دهند. ملانی لواس^۹ و دیگران (۲۰۱۰)، در تحقیقی با عنوان «سطح پیشرفت»^{۱۰} و رضایتمندی با مشارکت اجتماعی سالمندان در ارتباط با کیفیت زندگی و بهترین همبستگی ها» به این نتیجه رسیدند که: همبستگی های بین کیفیت زندگی و سطح پیشرفت و رضایتمندی با مشارکت اجتماعی تفاوتی نشان ندادند.

وانگ و گرادی (۲۰۰۸) پژوهشی تحت عنوان «بررسی روابط میان کنش داوطلبانه، سرمایه ی اجتماعی و کمک های خیریه» انجام داده اند. یافته های پژوهش نشان می دهد که اعتماد اجتماعی حاصل

⁵ . Cai & Cui

⁶ Qingwen Xu

⁷ Sense of Community

⁸ Neighboring

⁹ Melanie Levasseur

¹⁰ Accomplishment

... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

پل زدن میان شبکه‌های اجتماعی و مشارکت مدنی در دو گروه مذهبی و غیرمذهبی است. فعالیت‌های داوطلبانه و سرمایه‌ی اقتصادی تأثیر مهمی بر کمک‌های این دو گروه مذهبی و غیرمذهبی دارد و درنهایت کسانی که مذهبی هستند، بیش‌تر به‌طرف این کمک‌ها می‌روند.

نوآوری پژوهش: تحقیقات انجام‌شده داخلی و خارجی بیشتر بر رابطه‌ی مشارکت اجتماعی با متغیرهای دیگر نظیر اعتماد اجتماعی، رفاه اجتماعی، سرمایه اجتماعی و غیره تأکید داشته‌اند. بعضی تحقیقات نیز به عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی پرداخته‌اند، بررسی علل و انگیزه‌های مردم در مشارکت اجتماعی نیز محتوای برخی دیگر از تحقیقات را دربر می‌گیرد. نکات مشترک این پژوهش با پژوهش‌های انجام‌شده پرداختن به عوامل اجتماعی مشارکت اجتماعی می‌باشد. اما نکته اصلی در تحقیق حاضر بررسی مشارکت مردمی با رویکرد مردمی می‌باشد که این مطلب می‌تواند از تفاوت‌های بارز این پژوهش با دیگر پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه باشد.

تعریف مشارکت

پدیده مشارکت اولین رفتار اجتماعی است که برای انسان رخ داده است (عیوضی و همکاران، ۱۳۹۱). مفهوم مشارکت، در ادبیات مربوط به سرمایه اجتماعی، به‌عنوان یکی از ابعاد سرمایه اجتماعی در نظر گرفته شده‌است.

از نظر لغوی مشارکت به معنی شرکت کردن و انبازی کردن (فرهنگ فارسی معین ج ۳) یعنی شریک شدن یک فرد در سرمایه یا امور مربوط به یک فرد دیگر.

مشارکت اجتماعی یکی از مؤلفه‌های اصلی توسعه اقتصادی - اجتماعی است (Levecque, 2017: 221). برخی مشارکت اجتماعی را ایجاد فرصت‌هایی برای توانمندسازی همه اعضای جامعه برای همکاری فعال، تأثیرگذاری بر روند توسعه و مشارکت در مزایای توسعه می‌دانند (به نقل از اسدپور و همکاران، ۱۳۹۷). مشارکت اجتماعی به‌عنوان شاخص سلامت، رفاه اجتماعی و رفتارهای مثبت اجتماعی مطرح شده است. مشارکت اجتماعی را می‌توان مشارکت افراد در فعالیت‌هایی دانست که تعامل با دیگران را در جامعه یا محله فراهم می‌کند.

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

مشارکت اجتماعی به عنوان مشارکت فرد در فعالیت های اجتماعی تعریف می شود که تعامل با دیگران را در جامعه فراهم می کند (Levecque, 2017: 223). اندرسون، مشارکت اجتماعی را امری مربوط به خانواده تلقی کرده و بیان می کند که اگر خانواده روحیه مشارکت داشته باشد، فرزندان آن ها نیز از مشارکت اجتماعی بالایی برخوردار خواهند بود. بالدوین همچنین معتقد است که دیدگاه های قابل قبول و دموکراتیک والدین توانایی رشد فرزندان را به حداکثر می رساند. بنابراین، فرزندان چنین والدینی رشد فکری، ابتکار عمل و امنیت عاطفی بیشتری را نشان می دهند. در مقابل، فرزندان والدین طردشده و سلطه جو متزلزل، عصیانگر، پرخاشگر و مبارز هستند.

در جامعه امروز، مشارکت اجتماعی را می توان در قالب پنج بعد سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فیزیکی و فرهنگی تقسیم کرد و نقش و حضور مردم و جوامع محلی در هر یک از سطوح آن بسیار مهم است (قیصری، ۱۳۹۸: ۳۳). بارزترین مزیت مشارکت اجتماعی، که در منابع مختلف مورد توجه قرار گرفته است، بهبود احساس مسئولیت و آگاهی مردم نسبت به سلامت فردی و جمعی است (Beth et al, 2019: 112).

مشارکت اجتماعی تحت تأثیر محیط اجتماعی است که توسط سه بعد گسترده تعریف می شود: روابط بین فردی (به عنوان مثال حمایت اجتماعی و شبکه اجتماعی) نابرابری های اجتماعی (به عنوان مثال موقعیت اقتصادی و نابرابری درآمد، تبعیض نژادی) و ویژگی های محیطی و جامعه (به عنوان مثال انسجام اجتماعی و سرمایه اجتماعی، عوامل محیطی) (Naud et al, 2019: 324). در واقع، این مشارکت اجتماعی به وجود آمدن جامعه واقعی را محقق ساخته و مفهوم انسجام اجتماعی را برمی سازد (امام جمعه زاده و همکاران، ۱۳۹۱: ۴۰). رسانه های اجتماعی برای طیف گسترده ای از نتایج (مانند افزایش اعتماد) برجسته است که به نوبه خود ممکن است منجر به نتایج بیشتری شود (حمایت عاطفی، جسمی یا مالی).

مبانی نظری

دیدگاه جامعه شناختی مشارکت

... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

در دیدگاه جامعه‌شناختی مشارکت، بر فرایندهای اجتماعی-اقتصادی، نهادهای خانوادگی و نظام تعلیم و تربیت تأکید می‌شود. این رویکرد، بر عوامل بیرونی و محیطی تأکید داشته و عوامل اجتماعی را در شکل‌گیری مشارکت مفید و مؤثر می‌داند. از نظر طرفداران این دیدگاه، زمانی مشارکت در جامعه تحقق می‌یابد که «افراد بتوانند از قیدوبندهای فکری، از طریق آموزش و پرورش، سواد و رسانه‌های جمعی رهایی یابند و این خود باعث می‌شود افراد به گونه‌ای دیگر به جهان بنگرند و به اصطلاح آگاهانه انتخاب کنند» (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۶۷). در دیدگاه جامعه‌شناختی مشارکت رویکردهای مختلفی وجود دارد که هر کدام از آن‌ها با توجه به چشم‌اندازهای خود تعابیر مختلفی از مشارکت ارائه کرده‌اند:

رویکرد کارکردگرایی: تبیین کارکردگرایانه عمده تأکید را بر نتایج و پیامدهای واقعیت‌ها و فرایندهای اجتماعی می‌نهد. به عبارتی تبیین‌های کارکردی شئون مختلف جامعه را برحسب پیامدهای سودمندی که برای نظام بزرگ‌تر اجتماعی دارند، تبیین می‌کنند (صادقی فسایی و خادمی، ۱۳۹۵: ۴۵). در توجه این رویکرد به مشارکت، آنچه اهمیت دارد نقش و کارکردهای مشارکت است که افراد جامعه با مشارکت خود آن‌ها را به وجود می‌آورند. یک نظام اجتماعی برای آنکه به حیات خود ادامه دهد باید مشارکت کافی اعضایش را برانگیزاند.

رویکرد ساخت‌گرایی: در تبیین ساختارگرایانه توجه به ساختارها در اشکال اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی‌شان نقش اساسی دارند. از نظر ساختارگرایان، ساختارهای اجتماعی، نظام‌هایی هستند که رفتارهای مشارکتی را هدایت یا محدود می‌کنند.

در حقیقت ساختارها با فراهم کردن جوی از منع و ترغیب بر فاعلان درون سیستم اثر می‌گذارند. این رویکرد تحقق و تقویت مشارکت را در گرو تغییر و تحولات ساختاری می‌داند. «رویکرد ساخت‌گرایی معتقد است که مشارکت اجتماعی مردم جزئی از ساخت اجتماعی هر جامعه‌ای را تشکیل می‌دهد. از نظر صاحب‌نظران این مکتب، روابط پایدار نهادینه‌شده در جامعه‌اند که میزان مشارکت افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. مشارکت اجتماعی توده مردم، ساخت‌های جامعه را حفظ می‌کند و موجب بقا و ادامه حیات آن‌ها می‌شود. از منظر این مکتب، برای بالا بردن مشارکت افراد یا گروه‌ها در جامعه باید تغییراتی

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

اساسی در ساخت‌های گوناگون جامعه ایجاد شوند. باینکه جامعه دارای ساخت‌هایی است که پایدار و نهاده شده‌اند، ولی ساخت اجتماعی نیز تغییر می‌کند» (صادقی فسایی و خادمی، ۱۳۹۵: ۴۰).

رویکرد تضاد: این دیدگاه، بر عوامل انگیزه و ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان عوامل تعیین‌کننده کنش‌های فرد در مبادرت به کنش‌های اجتماعی تأکید می‌کند. «در این نظریه‌ها مشارکت در فعالیت اجتماعی و سیاسی فی‌نفسه هدف محسوب می‌شود و از طریق آن توانایی‌ها و خلاقیت‌های انسان به‌عنوان موجودی عقلانی و ارتباط جو فعلیت می‌یابد. در این نظریه‌ها مشارکت در سیاست و فعالیت سازمان‌های اجتماعی وظیفه‌ی شهروند فعال است و به صرفاً وسیله‌ای برای تأمین نیازها و منافع شخصی یا کسب فایده، فعالیت اجتماعی و سیاسی فی‌نفسه فضیلت است و متمایزکننده حیات انسانی از سایر اشکال حیات» (رضایی، ۱۳۷۵: ۵۴). در این دیدگاه، مسئله اصلی این است که فرد با عضویت در تشکلهای اجتماعی و فعالیت در این تشکلهای، احساس توانائی و مؤثر بودن (قدرت) می‌کند (پیران، ۱۳۸۳: ۵۴۰).

رویکرد کنش متقابل نمادین: رویکرد کنش متقابل نمادین بر نقش عاملان کنش در فرایندهای اجتماعی تأکید فراوان دارد. این رویکرد برای فهم و تفسیر پدیده‌های اجتماعی شناسایی ویژگی‌های کنشگران را مهم ارزیابی می‌کند و برای تبیین مشارکت اجتماعی به زمینه‌های شناختی، نظام معانی، گرایش و تمایلات افراد توجه کرده و سطح مشاهده و تحلیل را فرد قرار می‌دهد. تبیین در قالب نظریه کنش متقابل اجتماعی مبتنی بر مفروضاتی است که با این مفروضات می‌توان به تحلیل را هر نوع کنش اجتماعی همچون مشارکت پرداخت. ۱- کنشگر موجودی هدفمند است که در جهت تحقق اهداف معین تلاش می‌کند به گونه‌ای که هر حرکت و تحرکی معطوف به هدف یا اهدافی است. ۲- کنشگر برای نیل به اهداف، اقدام به انتخاب وسایل و شیوه‌هایی می‌نماید. ۳- هر کنشگری برخوردار از اهداف متنوعی است که بین اهداف مختلف نوعی رابطه متعامل وجود دارد.

چارچوب نظری

در رویکرد کارکردگرایی مشارکت آگاهانه، داوطلبانه، مؤثر و عملکردی افراد در نظام اجتماعی حائز اهمیت است (صادقی فسایی و خادمی، ۱۳۹۵: ۳۸). همچنین در این رویکرد کسب منزلت و پایگاه اجتماعی در مشارکت اعضاء مدنظر قرار گرفته است. در ارتباط با توسعه تشکلهای محلی و منطقه‌ای

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

جهت جلب و جذب مشارکت‌های مردمی، دورکیم معتقد به ایجاد اتحادیه‌های صنفی است و در پی یکپارچگی مجدد اجتماعات انسانی بر محور سازمان‌های صنفی است که در محل‌های کار شکل می‌گیرد، دورکیم معتقد است گروه‌هایی می‌توانند به عنوان واسطه روابط بین دولت و فرد را تنظیم کنند و در نتیجه افراد جامعه را به مشارکت در نظام اجتماعی وادارند.

هرچند از دیدگاه ماکس وبر داشتن انگیزه در کنشگران می‌تواند منجر به افزایش میزان مشارکت در بین اعضای نظام اجتماعی شود (Giddens, 2000: 54). بنابراین برحسب نظر وبر می‌توان چنین نتیجه گرفت که اگر مشارکت را هدف فرض کنیم، کنش فردی که مشارکت می‌کند کنش عقلانی معطوف به هدف است و اگر مشارکت را وسیله رسیدن به هدف فرض کنیم، کنش فرد در این صورت کنش عقلانی معطوف به ارزش است اگر فرد مشارکت را وسیله خوبی برای دستیابی به هدف خود بداند، به مشارکت روی خواهد آورد.

هانتینگتون و نلسون، داشتن مشارکت اجتماعی و سیاسی افراد اجتماع را منوط به کسب منزلت اجتماعی بالاتر می‌دانند که حتی این امر موجب ایجاد تأثیر بر تصمیم‌گیری‌های دستگاه‌های عمومی شده و این عوامل ذهنی در مجموع می‌تواند مشوق مشارکت در سیاست و فعالیت اجتماعی باشد. از نظر ایشان از میان متغیرهای منزلتی، میزان سواد و تحصیلات فرد بیشترین تأثیر را بر مشارکت دارد. همچنین از نظر این نویسندگان عضویت فرد در گروه‌ها و تشکلهای سازمان‌های اجتماعی خود مشوقی در جهت افزایش مشارکت بیشتر اجتماعی و سیاسی است.

لرنر نیز با تفکیک سبک مشارکت در جامعه مدرن و امروزی نقش دانش رسانه‌ای را در مشارکت افراد مهم تلقی کرده (Lerner, 1964: 57) و به نقش شهرنشینی، سواد، مشارکت رسانه‌ای و مشارکت سیاسی - اجتماعی در تکامل یک جامعه‌ی مشارکتی تأکید کرده است.

مشارکت نقش اساسی و تعیین‌کننده در هویت‌یابی فرد و تبدیل آن به شهروند دارد (حسین زاده و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۰)؛ آلموند و وربا نیز معتقدند برای شکل‌گیری همیاری مدنی در سطح اجتماعی، لازم است شهروندان یکدیگر را با صفاتی دوستانه، مشارکت‌جو، همیار، مفید، با اعتماد، سخاوتمند و باملاحظه ارزیابی کنند (یعنی نگرشی مثبت به شهروندان داشته باشند). آن‌ها باید محیط اجتماعی خود را

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

امن و با تفاهم تلقی کنند. در چنین فضایی اختیاری کنش متقابل بر دوری از یکدیگر ترجیح داده می شود. گروه جهت حل مشکلات و مسائل، مهم و باارزش شمرده می شود، چراکه اعتماد به دیگران، مستقل از اعتماد به عملکرد دیگران نیست. در چنین محیط انتظار می رود مشارکت اجتماعی شکل گیرد و راه برای جهت گیری همیارانه هموارتر گردد (Almond and Verbena, 1972: 289)

فرضیات تحقیق

- بین اتخاذ شیوه افزایش آگاهی مردم و اطلاع رسانی از فعالیت های بهزیستی و ضرورت مشارکت آنان به منزله یک وظیفه انسانی، دینی، عاطفی و اجتماعی رابطه وجود دارد.
- بین اتخاذ شیوه توسعه مدیریت دانش رسانه ای و ارتباطاتی جامعه و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین ایجاد، بسط و توسعه تشکلهای محلی و منطقه ای و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین انگیزه های شخصی و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین ارزش های اعتقادی و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین پایگاه اجتماعی و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین تعلق و تعهد شهروندی و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین اتخاذ شیوه مشارکت جویانه داوطلبانه و فعالیت های خیریه جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین ارتباط مؤثر با سازمان ها و نهادهای عمومی و دولتی و خصوصی و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین عملکرد و کارایی مسئولان و نیروهای بهزیستی و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.
- بین عملکرد و کارایی مسئولان و نیروهای سایر سازمان ها و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی رابطه وجود دارد.

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

روش تحقیق

این تحقیق از نوع پیمایشی و ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه می‌باشد. جامعه آماری ما در این تحقیق عبارت است کلیه ساکنین زن و مرد استان خوزستان که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه را به دست آورده و از طریق پرسشنامه سؤالات مربوطه به صورت مصاحبه پرسش خواهد شد. و با استفاده از نرم‌افزار ایموس به تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیات دست می‌یابیم.

جامعه آماری مورد مطالعه در سه گروه طبقه‌بندی می‌شوند: نخست مردم و شهروندان می‌باشند. در مرحله دوم: گروه‌ها و اشخاص خیر می‌باشند و در مرحله سوم: مدیران و مسئولان سازمان‌های خیریه و دست‌اندرکارانی که در امور خیر مشارکت دارند. مردم و خیرین را با استفاده از نمونه‌گیری سهمیه‌ای و تصادفی مورد پرسش قرار گرفتند. و مسئولین مرتبط را با استفاده از سرشماری مورد پرسش قرار دادیم. از آنجایی که جامعه آماری ما سه بخش مردم، خیرین و مدیران بهزیستی را در برمی‌گیرد، در بخش مردم و شهروندان تعداد جمعیت بالای ۲۰ سال استان خوزستان در سرشماری سال ۱۴۰۰ برابر با ۳۷۱۵۵۳۱ نفر بود که با استفاده از فرمول حجم نمونه تعداد ۳۸۴ نفر از ۱۵ شهرستان به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند.

جدول (۱) تعیین حجم نمونه بر اساس جمعیت شهرستان‌های مورد مصاحبه در تحقیق

نام شهرستان	جمعیت	حجم نمونه
آبادان	280200	29
اندیمشک	141460	16
اهواز	1330562	139
ایذه	176291	18
باغملک	110512	12
بند ماهشهر	199435	21
بهبهان	160513	17
خرمشهر	168479	18
دزفول	431358	45
دشت آزادگان	101754	11
رامهرمز	75521	8
شادگان	129567	15

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

شوش	179546	19
شوشتر	127941	14
مسجد سلیمان	102392	12
جمع	3715531	384

در بخش مدیران بهزیستی به صورت سرشماری کلیه ۳۱ نفر مدیران بهزیستی استان مورد پرسش قرار گرفتند و در بخش خیرین از تعداد ۱۶۲ نفری که به عنوان خیر با بهزیستی همکاری داشتند از تعداد ۱۱۴ نفر آمار به دست آمد.

برای تعیین روایی پرسشنامه روش های متعددی وجود دارد، در این پژوهش از دو روش ۱- روایی محتوا و ۲- روایی صوری استفاده شد. روایی محتوا از طریق مراجعه به متخصصین موضوعی مورد تأیید قرار گرفت. روایی صوری پرسشنامه جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی توسط چند نفر از پاسخگویان مورد تأیید قرار گرفت.

تعاریف عملیاتی

۱. آگاهی مردم و اطلاع رسانی از فعالیت های بهزیستی

مفهوم آگاهی پیوندی و چندرگه است. واژه آگاهی به طور ضمنی بر مفاهیم متعددی دلالت دارد و پدیدارهای متفاوتی را مشخص می کند (غیاثوند، ۱۳۸۹: ۱۵۲). در این پژوهش آگاهی مردم و اطلاع رسانی از فعالیت های بهزیستی با ۵ گویه مورد بررسی قرار گرفته است.

الف. مشارکت مردم در کمک های مردمی بهزیستی نمادی از کرامت انسانی است.

ب. برنامه های صدا و سیما مرتبط با کمک های مردمی حس عاطفی و انسان دوستی را در مردم برمی انگیزد.

ج. آگاهی مردم از طرح ها و فعالیت های بهزیستی می تواند انگیزه ی محکمی در کمک رسانی آنان باشد.

د. توزیع فرم های اعلام همکاری داوطلبانه افراد با بهزیستی راهکار خوبی برای آگاهی یافتن مردم از کمک رسانی به نیازمندان است.

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

ه. هدایت نظام وقف و استفاده از موقوفه‌های خاص برای کمک به جلب و جذب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی موثر است.

۲. توسعه مدیریت دانش رسانه‌ای

سواد رسانه‌ای توانایی و قدرت دسترسی، تحلیل، ارزیابی و انتقال اطلاعات و پیام‌های رسانه‌ای است. این موارد را می‌توان در چارچوب‌های مختلف چاپی و غیرچاپی عرضه کرد (Considine. 2000: 14). در این پژوهش توسعه مدیریت دانش رسانه‌ای با ۵ گویه بررسی شد.

الف. جامعه می‌تواند محیطی به وجود آورد که افراد را به ایجاد فرصت‌های مشارکت ترغیب کند.

ب. شخصیت اجتماعی افراد، تعیین‌کننده نوع دید آنها به مشارکت‌های مردمی است.

پ. معرفی خیرین و نیکوکاران و اهداف آنان می‌تواند انگیزه‌ای در جلب و جذب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی باشد.

ج. وسایل ارتباط جمعی از جمله عوامل مهمی است که می‌توانند بر کم و کیف مشارکت اثر (مثبت یا منفی) بگذارند.

د. تشویق مردم از سوی نخبگان سیاسی، اجتماعی و فرهنگی به سمت مشارکت‌های مردمی کمک موثری در این راه است.

۳. بسط و توسعه تشکلهای محلی

تشکلهای محلی که با نام سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) نیز نامیده می‌شوند، نظام پنهان ارتقای سلامت جامعه هستند. این سازمان‌های داوطلب، مستقل از دولت بوده و در عین غیرانتفاعی بودن، در خدمت مردم هستند و به همین دلیل، صدای مردم نامیده می‌شوند. سمن‌ها، نماد و واسطه مشارکت مردم هستند و مشارکت مردم نیز یکی از بازوهای اصلی ارتقای سلامت، کاهش فقر و بی‌عدالتی در سلامت جوامع است (دماری و همکاران، ۱۳۹۳: ۳). در این پژوهش بسط و توسعه تشکلهای محلی با ۲ گویه موردبررسی قرار گرفته‌اند.

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

الف. خدمات داوطلبانه افراد خیر و مردم نیکوکار در تشکلهای محلی و منطقه‌ای نماد جذب و جلب مشارکت‌های مردمی به‌شمار می‌آید. ب. جذب افراد و گروه‌های داوطلب همکاری با سازمان بهزیستی و سازماندهی آنان براساس تخصص و توانایی و بهره‌گیری برای جلب و جذب مشارکت‌های مردمی موثر است. .

۴. انگیزه‌های شخصی

واژه‌ی انگیزه به عواملی برمی‌گردد که رفتارهای هدفمند فرد را تعیین و آنها را آغاز و درطول مسیر هدایت می‌کند و به آنها تداوم می‌بخشد. انگیزه درواقع چرایی رفتار است. یعنی همان نیازها یا خواسته‌هایی است که رفتار ما را هدایت می‌کنند و آنچه را انجام می‌دهیم توضیح می‌دهند. انگیزه سه جزء اصلی دارد: اقدام^{۱۱}، پشتکار^{۱۲} و توان^{۱۳}. در پژوهش حاضر انگیزه‌های شخصی با ۴ گویه موردبررسی قرار گرفته‌اند.

- الف. با مشارکت در کمک و مساعدت به نیازمندان احساس نشاط و شادابی در من به‌وجود می‌آید.
- ب. عقیده دارم هیچ چیز به اندازه کمک به هم‌نوع و مشارکت در کار خیر به من آرامش نمی‌دهد.
- ج. هر ساله به‌دلیل نذر مبلغی را برای کمک به نیازمندان بهزیستی کنار می‌گذارم.
- د. بهتر است که کمک‌های مردمی به‌صورت مخفیانه انجام شود؛ زیرا ثواب بیشتری خواهد داشت.

۵. ارزش‌های اعتقادی

ارزش‌های اعتقادی زیربنای هنجارها، نهادها و ساخت اجتماعی را تشکیل می‌دهند. چارچوبه‌ای هستند برای مشروع ساختن رفتارهای انسانی، ارزش‌ها به فرهنگ کلی و جامعه مفهوم و معنی می‌بخشند و وقتی مسئله «قضاوت ارزشی» یا «ارزشیابی اجتماعی» مطرح می‌شوند، عملاً مقایسه میان بهتر و بدتر صورت می‌گیرد. در پژوهش حاضر ارزش‌های اعتقادی با ۸ گویه مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

¹¹ .Activation

¹² .persistence

¹³ .intensity

... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

- الف. چون می‌دانم که خداوند منشا همه خوبی‌های زندگی‌ام است، غالباً بخشی از درآمد خود را برای کمک به هموعان نیازمند کنار می‌گذارم.
- ب. معتقدم که خدا مرا در زندگی‌ام به دلیل مشارکت در کارهای خیر، به خصوص کمک به نیازمندان و معلولین حمایت می‌کند.
- ج. ترویج فرهنگ اتفاق، احسان، ایثار، اکرام یتیم، و سنت‌های حسنه اسلامی موجب توجه مردم به مشارکت‌های اجتماعی در بهزیستی می‌شود.
- د. یکی از دلایل اصلی و مهم میزان مشارکت‌های اجتماعی مردمی تعالیم دینی و سنتی در مورد رسیدگی و کمک به یکدیگر، به‌ویژه فقرار، ایثار و نیازمندان است.
- ه. هدایت نظام صدقات، زکات، فطریه، وقف عام و نذورات برای کمک به نیازمندان، از پارامترهای مهم و اساسی جلب و جذب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی است.
- و. اخذ فتاوی مراجع عظام می‌تواند به جلب و جذب مشارکت‌های مردمی کمک کند.
- ز. پیوندهای خویشاوندی و وابستگی بهتر می‌تواند افراد را به مشارکت‌های مردمی وادار سازد.

۶- پایگاه اجتماعی

- پایگاه اجتماعی در اصطلاح مشخص‌کننده: (۱) وضع فرد یا گروه در یک نظام اجتماعی است، با انتظار متقابل عمل از دارندگان وضعی دیگر در چارچوب یک ساخت واحد (۲) مقام فرد یا گروه است با توجه به توزیع‌شان در یک نظام اجتماعی و در مواردی تلویحاً با در نظر گرفتن چگونگی توزیع حقوق، مسئولیت‌ها، قدرت و اقتدار در چارچوب همان نظام، نظیر اصطلاحاتی چون پایگاه بالا، پایین و غیره (۳) مقام بلند جستن با در نظر گرفتن توزیع‌شان در یک نظام اجتماعی. (ساروخانی، ۱۳۸۰: ۷۶۰). در پژوهش حاضر پایگاه اجتماعی با ۴ گویه مورد بررسی قرار گرفته‌اند.
- الف. افرادی که درآمد بالایی دارند، بهتر می‌توانند مشارکت‌های مردمی در مساعدت به نیازمندان انجام دهند.
- ب. افراد با تحصیلات بالا به واسطه آگاهی و دانشی که در اجتماع به دست می‌آورند، انگیزه بیشتری برای مشارکت مردمی از خود نشان می‌دهند.

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

- ج. نوع شغل افراد نماد بارزی از میزان گرایش آنان به مشارکت‌های مردمی است.
- د. نوع محل مسکونی و اقامت افراد می‌تواند در میزان مشارکت یا عدم مشارکت آنان مؤثر باشد.

۷. تعلق و تعهد شهروندی

- تعلق اجتماعی می‌تواند به عنوان یک مشارکت اجتماعی و ادغام، در زندگی اجتماعی مورد توجه قرار بگیرد و یک پیوند مؤثر یا یک ارتباط عاطفی بین یک اجتماع منفرد خاص یا ویژه ایجاد کند. در پژوهش حاضر تعلق و تعهد شهروندی با ۷۴ گویه مورد بررسی قرار گرفته‌اند.
- الف. توجه به تعهدات شهروندی و استفاده از منابع عظیم مردم برای مبارزه با فقر و محرومیت می‌تواند به جلب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی کمک کند.
- ب. مشارکت همگانی شهروندان در امور اجتماعی احساس مسئولیت و تعلق به جامعه را تقویت می‌کند.
- ج. تبدیل مشارکت اجتماعی به یک هنجار اجتماعی و ارزش، می‌تواند افراد بیشتری را درگیر خود سازد.
- د. داشتن روحیه نیکی کردن و مهربانی و دلسوزی به یکدیگر، می‌تواند در گرایش افراد به مشارکت مؤثر باشد.
- ه. همبستگی و ارتباط نزدیک ساکنان یک منطقه در سوق افراد به سمت و سوی مشارکت مؤثر است.
- و. احساس تعلق اجتماعی مثبت، به افزایش ارتباطات و مشارکت مدنی در جامعه منجر می‌شود.
- ز. ایجاد شرایط مناسب، زمینه گسترش و تعمیق فرهنگ خیر جمعی و مشارکت‌های مردم را فراهم می‌سازد.

۸. اتخاذ شیوه مشارکت جوینانه داوطلبانه

مشارکت را نوعی کنش هدفمند در فرایند تعاملی بین کنشگر و محیط اجتماعی او در جهت نیل به هدف‌های معین و از پیش تعیین شده تعریف کرده‌اند، فرایندی که افراد جامعه به صورت جمعی، آگاهانه، داوطلبانه و با در نظر گرفتن اهداف معین و مشخص که منجر به سهم شدن آن‌ها در منافع اجتماعی می‌شود، در آن شرکت می‌کنند و نمود عینی آن را در نهادهای مشارکتی همچون انجمن‌ها، گروه‌ها،

... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

سازمان‌های غیردولتی و نظایر آن می‌توان دید (غفاری، ۱۳۸۳: ۷۰). در پژوهش حاضر اتخاذ شیوه مشارکت جویانه داوطلبانه با ۵ گویه موردبررسی قرار گرفته‌اند.

الف. مشارکت و یاری‌گری داوطلبانه در فرهنگی ایرانی و اسلامی با تاکید بر جنبه‌های روانی و معنوی و رشد شخصیت باعث پیدایش و آفرینش دانش و آگاهی شده‌است.

ب. جامعه‌ای که در آن امکانات و تسهیلات بیشتری برای سعادت، شادکامی، صلح و همبستگی همگان فراهم باشد، میزان مشارکت مردمی هم بالا است.

ج. اگر در جامع‌ای روحیه تعاون، همیاری و همکاری تقویت و نهادینه شود، شاهد جامعه‌ای یکدست، یکرنگ و منسجم خواهیم بود.

د. برانگیختن احساسات مردم عامل مهمی در ایجاد فرصت‌های مشارکت در بین آنان باشد.

ه. افزایش درک و توان مردم را می‌توان در مشارکت مردمی آنان موثر دانست.

۹. ارتباط مؤثر با نهادهای عمومی و دولتی

«ارتباط» جریانی است که در طی آن دو یا چند نفر به تبادل افکار، نظرات، احساسات و حقایق می‌پردازند و از طریق به‌کار بردن پیام‌هایی که معنایش برای کلیه آنان یکسان است به انجام این امر مبادرت می‌ورزند. بدون آن، زندگی اجتماعی قابل‌دوام نخواهد بود. در پژوهش حاضر اتخاذ شیوه مشارکت جویانه داوطلبانه با ۳ گویه موردبررسی قرار گرفت.

الف. همکاری و ارتباط نهادها و شرکت‌های خصوصی و دولتی، راهی مؤثر در ایجاد راهی برای کمک‌های مردمی است.

ب. روابط صحیح میان فرد و دولت، به درونی کردن برخی ارزش‌ها از جمله مشارکت مردمی کمک می‌رساند.

ج. توسعه و گسترش رفاه اجتماعی در بین اقشار نیازمند و آسیب‌پذیر، می‌تواند به جلب و جذب مشارکت‌های مردمی کمک کند.

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

۱۰. عملکرد مسئولان بهزیستی

عملکرد عبارت است از مجموعه‌ای از تلاش‌ها و اقداماتی که کارکنان در مسیر رسیدن به هدف و اجرای برنامه‌ها انجام می‌دهند. به علاوه نتایج ملموس و قابل اندازه‌گیری که در اثر و به دنبال این رفتارها و تلاش‌ها حاصل می‌شود (ابوالعلائی، ۱۴۰۰: ۵۹). این تعریف از عملکرد به این نتیجه منجر می‌شود که به هنگام اندازه‌گیری عملکرد هم رفتارها و هم نتایج باید مورد بررسی قرار داده شود. در پژوهش حاضر عملکرد مسئولان بهزیستی با ۴ گویه مورد بررسی قرار گرفت.

الف. مأموریت‌های مدیران بهزیستی و بازدید از محیط‌های تعبیه شده جلب و جذب مشارکت‌های، مردمی می‌تواند موجب کارآیی بهتر شود. ب. طرز ارتباط با ارباب رجوع از سوی مدیران و مسئولین می‌تواند عاملی مهم در تشویق آنان به کمک باشد.

ج. بررسی اهداف سازمان و بازنویسی آنها برای دستورالعمل جلب و جذب مشارکت‌های مردمی، می‌تواند موجب کارآیی بهتر شود.

د. شبکه‌های مشارکت مدنی ارتباطات را تسهیل می‌کنند و جریان اطلاعات را در مورد قابل اعتماد بودن افراد، بهبود می‌بخشند.

۱۱. عملکرد مسئولان سایر سازمان‌ها

عملکرد سازمانی به چگونگی انجام مأموریت‌ها و وظایف و فعالیت‌های سازمانی و نتایج حاصله از انجام آن‌ها اطلاق می‌گردد. پروفیسور سینک (۱۹۸۵) عملکرد سازمان‌ها را تابعی از هفت معیار مرتبط باهم می‌داند که عبارت‌اند از: اثربخشی، کارآیی، کیفیت، بهره‌وری، کیفیت زندگی کاری، نوآوری، قابلیت سوددهی و بودجه‌بندی. در پژوهش حاضر عملکرد مسئولان سایر سازمان‌ها با ۳ گویه مورد بررسی قرار گرفت.

الف. توجه مدیران و مسئولین سازمان‌ها به کمک به نیازمندان، می‌تواند الگویی برای سایر کارمندان به شمار آید. ب. برگزاری کنفرانس‌ها و نشست‌ها از طرف مدیران و مسئولین سایر سازمان‌ها گام موثری برای جلب و جذب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی است.

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

د. عملکرد سازمان‌های دیگر می‌تواند کمک موثری برای جلب و جذب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی باشد.

۱۲. مشارکت مردمی

مشارکت مردمی به معنای کوشش و تلاش جمعی در یک زمینه‌سازمانی است که اعضا با ائتلاف منابع درصدد دستیابی به هدف‌هایشان هستند در نتیجه مشارکت یک فرایند فعال است که هر یک از مشارکت‌کنندگان به واسطه‌ی اندیشه، تأمل، نظارت فعالیت‌هایشان به اقدام و عمل مشارکتی ترغیب می‌شوند. در پژوهش حاضر مشارکت مردمی با ۵ گویه مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

الف. جلب مشارکت مالی و غیرمالی مردم به منظور رفع نیازهای جامعه، هدف مشارکت مردمی در بهزیستی است. ب. مشارکت مردمی با نیروهای بهزیستی یکی از بهترین روش‌های خدمت‌رسانی به نیازمندان و معلولین است.

ج. مشارکت مردمی باعث خواهد شد تا بی‌تفاوتی، از خودبیگانگی اجتماعی و فرهنگی در جامعه رخ ندهد.

د. مشارکت از طریق بسیج نیروهای سازمان یافته مردمی، باعث توانمندی افراد خواهد شد.

ه. سازمان بهزیستی توسعه دهنده شبکه ارتباطی و حمایتی مردمی کارآمد برای انجام کارهای عمیق، ماندگار، زودبازده و اثربخشی در میان اقشار آسیب‌پذیر جامعه با رعایت اصول کفایت، جامعیت و مطلوبیت است.

نتایج و یافته‌های تحقیق

در جدول شماره ۲ اطلاعات جمعیت‌شناختی جامعه مورد مطالعه آمده است.

جدول ۲ توزیع فراوانی نمونه‌ها بر حسب خصوصیات جمعیت‌شناختی

متغیر	تعداد	درصد	متغیر	تعداد	درصد
جنسیت	زن	202	38/2	شهر	368
	مرد	327	61/8	روستا	161
گروه سنی (سال)	20 تا 24 سال	54	10/2	کارمند	36
	25 تا 29 سال	52	9/8	دانشجو	38
	30 تا 34 سال	45	8/5	فرهنگی	54
				محل سکونت	

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

6/2	32	کارگر	11/7	62	35 تا 39 سال
32/7	169	آزاد	14/2	75	40 تا 44 سال
13/7	85	خانه‌دار	12/3	65	45 تا 49 سال
16/4	32	بیکار	13/0	69	50 تا 54 سال
6/2	12	مدیر	10/4	55	55 تا 59 سال
-		بدون پاسخ	9/8	52	60 به بالا
72/6	384	مردم	15/7	83	مجرد
5/9	31	مدیر بهزیستی	75/0	397	متاهل
21/6	114	خیر	9/3	49	مطلقه
73/0	386	بلی	60/5	320	بلی
27/0	143	خیر	39/5	209	خیر
14/7	78	کمتر از 1 سال	17/7	87	کمتر از 1 سال
17/0	90	1 تا 3 سال	24/6	121	1 تا 3 سال
19/7	104	3 تا 5 سال	36/4	179	3 تا 5 سال
20/4	108	بیشتر از 5 سال	21/3	105	بیشتر از 5 سال
28/2	149	بدون سابقه	-	37	بدون پاسخ
11/0	58	بی سواد	6/2	33	بی سواد
1/5	8	نهیض	6/2	33	ابتدایی
5/9	31	ابتدایی	14/7	78	سیکل
13/8	73	سیکل	14/9	79	دیپلم
18/9	100	دیپلم	35/2	186	فوق دیپلم و لیسانس
30/8	163	فوق دیپلم و لیسانس	22/7	120	فوق لیسانس و بالاتر
18/1	96	فوق لیسانس و بالاتر			

بر اساس یافته‌های تحقیق ۷۲/۶ درصد از شرکت کنندگان در پژوهش مردم، ۵/۹ درصد از شرکت کنندگان در پژوهش مدیر بهزیستی و ۲۱/۶ درصد از شرکت کنندگان در پژوهش از خیرین هستند. ۳۸/۲ درصد از شرکت کنندگان در پژوهش زن و ۶۱/۸ درصد مرد هستند. نتایج متغیر سن نشان می‌دهد ۱۰/۲ درصد از شرکت کنندگان دارای فاصله سنی ۲۰ تا ۲۴ سال، ۹/۸ درصد از شرکت کنندگان

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

دارای فاصله سنی ۲۵ تا ۲۹ سال، ۸/۵ درصد از شرکت‌کنندگان دارای فاصله سنی ۳۰ تا ۳۴ سال، ۱۱/۷ درصد از شرکت‌کنندگان دارای فاصله سنی ۳۵ تا ۳۹ سال، ۱۴/۲ درصد از شرکت‌کنندگان دارای فاصله سنی ۴۰ تا ۴۴ سال، ۱۲/۳ درصد از شرکت‌کنندگان دارای فاصله سنی ۴۵ تا ۴۹ سال، ۱۳/۰ درصد از شرکت‌کنندگان دارای فاصله سنی ۵۰ تا ۵۴ سال، ۱۰/۴ درصد از شرکت‌کنندگان دارای فاصله سنی ۵۵ تا ۵۹ سال و ۹/۸ درصد از شرکت‌کنندگان دارای فاصله سنی ۶۰ سال به بالا هستند. همچنین ۱۵/۷ درصد از شرکت‌کنندگان مجرد، ۷۵/۰ درصد از شرکت‌کنندگان متأهل و ۹/۳ درصد از شرکت‌کنندگان مطلقه هستند.

در بخش توص

جدول (۳) میانگین متغیرهای اصلی پژوهش در حجم نمونه مورد مطالعه

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
افزایش آگاهی مردم و اطلاع‌رسانی	2/56	1/35	1/00	5/00
توسعه مدیریت دانش رسانه‌ای	2/62	1/35	1/00	5/00
ایجاد، بسط و توسعه تشکل‌های محلی	2/42	1/31	1/00	5/00
انگیزه‌های شخصی	2/21	1/21	1/00	5/00
ارزش‌های اعتقادی	2/56	1/28	1/00	5/00
پایگاه اجتماعی	2/48	1/26	1/00	5/00
تعلق و تعهد شهروندی	2/36	1/20	1/00	4/88
اتخاذ شیوه مشارکت جوانه داوطلبانه	2/34	1/12	1/00	4/86
ارتباط مؤثر با نهادهای عمومی و دولتی	2/25	1/17	1/00	5/00
عملکرد مسئول‌های بهزیستی	2/28	1/09	1/00	5/00
عملکرد مسئول‌های سایر سازمان‌ها	2/37	1/14	1/00	5/00
مشارکت مردمی	2/40	1/14	1/00	4/80

جدول (۴) نتایج آزمون همبستگی (آزمون فرضیات)

متغیر ملاک		
مشارکت مردمی		
متغیر پیش‌بین		
ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	سطح معناداری

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

0/000	0/918	*0/959	افزایش آگاهی مردم و اطلاع رسانی
0/000	0/906	*0/952	توسعه مدیریت دانش رسانه‌ای
0/000	0/839	*0/916	ایجاد، بسط و توسعه تشکل‌های محلی
0/000	0/894	*0/946	انگیزه‌های شخصی
0/000	0/925	*0/962	ارزش‌های اعتقادی
0/000	0/884	*0/940	پایگاه اجتماعی
0/000	0/958	*0/979	تعلق و تعهد شهروندی
0/000	0/966	*0/983	اتخاذ شیوه مشارکت جویان داوطلبانه
0/000	0/914	*0/956	ارتباط مؤثر با نهادهای عمومی و دولتی
0/000	0/914	*0/956	ارتباط مؤثر با نهادهای عمومی و دولتی
0/000	0/948	*0/974	عملکرد مسئولین بهزیستی

$P < 0/05^*$

ضریب همبستگی بین افزایش آگاهی مردم و اطلاع رسانی و مشارکت مردمی

ضریب همبستگی بین افزایش آگاهی مردم و اطلاع رسانی و مشارکت مردمی معنادار است. یعنی بین افزایش آگاهی مردم و اطلاع رسانی و مشارکت مردمی ($r=0/959$) رابطه مثبت و معناداری در سطح اطمینان ۹۵ درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) ۹۱/۸ درصد از واریانس بین افزایش آگاهی مردم و اطلاع رسانی و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان‌دهنده همبستگی بالای بین افزایش آگاهی مردم و اطلاع رسانی از فعالیت‌های بهزیستی و ضرورت مشارکت آنان به منزله یک وظیفه انسانی، دینی، عاطفی و اجتماعی است.

بین توسعه مدیریت دانش رسانه‌ای و مشارکت مردمی ($r=0/952$) رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح اطمینان ۹۵ درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) ۹۰/۶ درصد از واریانس بین توسعه مدیریت دانش رسانه‌ای و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان‌دهنده همبستگی بالای بین توسعه مدیریت دانش رسانه‌ای و ارتباطاتی جامعه و جلب و جذب مشارکت‌های مردمی در بهزیستی است.

یافته‌ها نشان می‌دهد ضریب همبستگی ایجاد، بسط و توسعه تشکل‌های محلی و مشارکت مردمی معنادار است. یعنی بین ایجاد، بسط و توسعه تشکل‌های محلی و مشارکت مردمی ($r=0/916$) رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح اطمینان ۹۵ درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) ۸۳/۹ درصد از

... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

واریانس بین ایجاد، بسط و توسعه تشکلهای محلی و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان‌دهنده همبستگی بالای بین ایجاد، بسط و توسعه تشکلهای محلی و منطقه‌ای و جلب و جذب مشارکتهای مردمی در بهزیستی است.

بین انگیزه‌های شخصی و مشارکت مردمی ($r=0/946$) رابطه مثبت و معناداری در سطح اطمینان 95 درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) 89/4 درصد از واریانس بین انگیزه‌های شخصی و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان‌دهنده همبستگی بالای بین انگیزه‌های شخصی و جلب و جذب مشارکتهای مردمی در بهزیستی است. بین ارزش‌های اعتقادی و مشارکت مردمی ($r=0/962$) رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح اطمینان 95 درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) 92/5 درصد از واریانس بین ارزش‌های اعتقادی و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان‌دهنده همبستگی بالای بین ارزش‌های اعتقادی و جلب و جذب مشارکتهای مردمی در بهزیستی است. یافته‌ها نشان می‌دهد ضریب همبستگی پایگاه اجتماعی و مشارکت مردمی معنادار است. یعنی بین پایگاه اجتماعی و مشارکت مردمی ($r=0/940$) رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح اطمینان 95 درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) 88/4 درصد از واریانس بین پایگاه اجتماعی و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان‌دهنده همبستگی بالای بین پایگاه اجتماعی و جلب و جذب مشارکتهای مردمی در بهزیستی است. بین تعلق و تعهد شهروندی و مشارکت مردمی ($r=0/979$) رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح اطمینان 95 درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) 95/8 درصد از واریانس بین تعلق و تعهد شهروندی و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان‌دهنده همبستگی بالای بین تعلق و تعهد شهروندی و جلب و جذب مشارکتهای مردمی در بهزیستی است. بین اتخاذ شیوه مشارکت‌جویانه داوطلبانه و مشارکت مردمی ($r=0/983$) رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح اطمینان 95 درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) 96/6 درصد از واریانس بین اتخاذ شیوه مشارکت‌جویانه داوطلبانه و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان‌دهنده همبستگی بالای بین اتخاذ شیوه مشارکت‌جویانه داوطلبانه و جلب و جذب مشارکتهای مردمی در بهزیستی است.

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

بین ارتباط مؤثر با نهادهای عمومی و دولتی و مشارکت مردمی ($r=0/956$) رابطه مثبت و معنی داری در سطح اطمینان ۹۵ درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) ۹۱/۴ درصد از واریانس بین ارتباط مؤثر با نهادهای عمومی و دولتی و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان دهنده همبستگی بالای بین ارتباط مؤثر با نهادهای عمومی و دولتی و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی است. یافته ها نشان می دهد ضریب همبستگی عملکرد مسئول ها بهزیستی و مشارکت مردمی معنادار است. یعنی بین عملکرد مسئول ها بهزیستی و مشارکت مردمی ($r=0/974$) رابطه مثبت و معنی داری در سطح اطمینان ۹۵ درصد وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (r^2) ۹۴/۸ درصد از واریانس بین عملکرد مسئول ها بهزیستی و مشارکت مردمی مشترک بوده است که نشان دهنده همبستگی بالای عملکرد مسئول ها بهزیستی و جلب و جذب مشارکت های مردمی در بهزیستی است.

نتیجه گیری

نتایج نشان داد که بین نمرات پاسخگویان در خصوص متغیرهای اتخاذ شیوه افزایش آگاهی مردم و اطلاع رسانی از فعالیت های بهزیستی، (همگام با نظریات هانتینگتون و نلسون، آگاهی گروهی موجب تسریع در روند مشارکت های مردمی می شود) اتخاذ شیوه توسعه مدیریت دانش رسانه ای و ارتباطاتی جامعه، (همگام با پژوهش نوروبی و بختیاری، ۱۳۸۸)؛ ایجاد، بسط و توسعه تشکلهای محلی و منطقه ای، (همگام با نتایج پژوهش تاجیک و همکاران (۱۳۹۱) که دریافتند بین متغیر مدیریت محله و بعد مشارکت اجتماعی شهروندان رابطه معناداری وجود دارد؛ انگیزه های شخصی، (در راستای تئوری های صاحب نظرانی چون فریر (۱۹۷۵)، ویکناراجا (۱۹۹۱)، بورکلی (۱۹۹۳) و چمبرز (۱۹۹۶) که از جمله علمایی بودند که سهم به سزایی در شکل گیری این رویکرد داشتند. این علما بر این باورند که مشارکت در فعالیت های اجتماعی و سیاسی، یک هدف محسوب می شود و از طریق آن، توانایی ها و خلاقیت های انسانی تحقق پیدا می کند.

در این دیدگاه مشارکت در فعالیت سازمان های اجتماعی به خودی خود، به عنوان فضیلت و وظیفه تلقی می شود، نه صرفاً ابزاری برای تأمین منافع شخصی، پایگاه اجتماعی، (همگام با نتایج پژوهش قبادی (۱۳۹۱) که در پژوهش خود به این نتیجه رسید که بین رضایتمندی اجتماعی و سیاسی، دینداری، رسانه ها

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

و پایگاه اجتماعی - اقتصادی با مشارکت مورد بررسی قرار گرفت. و مارشال (۲۰۰۴) در تحقیقی درباره‌ی سازمان‌های محله‌ای، پایگاه اجتماعی - اقتصادی و تأثیر آن بر مشارکت اجتماعی دریافت است که مدیران محلی می‌توانند مشارکت شهروندان را با ایجاد ساختارهای مشارکتی مانند سازمان‌های محله‌ای افزایش دهند. پایگاه اجتماعی - اقتصادی (درآمد، تحصیلات و سوگیری مدنی) با سطح مشارکت رابطه عمیقی دارد؛ یافته‌های مطالعاتی لیست در کشورهای مختلف نشان می‌دهد که به‌طور کلی مشارکت در بین کسانی که تعلیم و تربیت بهتری یافته‌اند، اعضای گروه‌های شغلی و درآمدی بالاتر، سنین متوسط، گروه‌های مذهبی و نژادی مسلط، مردان در مقابل زنان، ساکنین یک محل شهرنشینان و اعضای انجمن‌ها و مؤسسات اداری؛ گرایش به فزونی دارد). تعلق و تعهد شهروندی، (همگام با نظریات قیگ و ون خو^{۱۴} و دیگران، ۲۰۱۰، مک کول و مارتین، ۱۹۹۴ که معتقد است: تعلق اجتماعی می‌تواند به‌عنوان یک مشارکت اجتماعی و ادغام، در زندگی اجتماعی مورد توجه قرار بگیرد و یک پیوند مؤثر یا یک ارتباط عاطفی بین یک اجتماع منفرد خاص یا ویژه ایجاد کند. تحقیق سیونانی و دیگران در سال ۲۰۰۷ نیز مشارکت اجتماعی، احساس تعلق اجتماعی و بهزیستی اجتماعی را مورد بررسی قرار داده است)؛ اتخاذ شیوه مشارکت جویانه داوطلبانه و فعالیت‌های خیریه، (همگام با پژوهش احسانی راد، ۱۳۹۲، و نظریات دورکیم با طرح تئوری همبستگی اجتماعی و نظریه وجدان جمعی و فردی)؛ ارتباط مؤثر با سازمان‌ها و نهادهای عمومی و دولتی و خصوصی، عملکرد و کارایی مسئولان و نیروهای بهزیستی، عملکرد و کارایی مسئولان و نیروهای سایر سازمان‌ها و جلب و جذب مشارکت‌های مردمی بر اساس متغیر جمعیت‌شناختی جایگاه تفاوت معناداری وجود دارد.

منابع و مأخذ

- ابراهیمی، قربانعلی، بابازاده بانی، علی و ابراهیمی گتایی، حسین (1390). بررسی تأثیر اعتماد سیاسی بر مشارکت سیاسی: مطالعه دانشجویان عضو تشکلهای انجمن اسلامی و بسیج دانشجویی دانشگاههای مازندران و صنعتی نوشیروانی بابل، مطالعات جوانان، سال دوم، شماره چهارم صص 82-63
- ابوالعلائی، بهزاد (1400). مدیریت عملکرد، تهران: انتشارات سازمان مدیریت صنعتی

¹⁴ Qingwen Xu

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

- احسانی راد، فاطمه (1392) بررسی علل و انگیزه‌های مردم از مشارکت در امور خیریه و وقف در شهر کاشان، پایان‌نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد، رشته علوم اجتماعی گرایش مطالعات فرهنگی، دانشگاه کاشان
- ادیسی، افسانه و شجاعی، مرجان (1391). بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی ساکنین در تحقق طرحهای توسعه شهری نمونه موردی: پیاده راهسازی حوزه تاریخی شهر تهران منطقه، فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، دوره 4، شماره 13، صص 1-28
- اسدیپور، عهدیه؛ علی انتظاری و کاظم احمدی اهنک (1397) مشارکت اجتماعی رسمی و غیررسمی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی: شهرستان آمل)، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی، دوره 29، شماره 3، صص 68-86
- امام جمعه زاده، سیدجواد، رهبرقاضی، محمودرضا، عیسی‌زاد، امید و مرندی، زهره (1391). بررسی رابطه میان احساس محرومیت نسبی و مشارکت سیاسی در میان دانشجویان دانشگاه اصفهان، دوفصلنامه علمی - پژوهشی دانش سیاسی، سال هشتم، شماره اول، صص 37-68
- پیران پرویز (1383) مشارکت اجتماعی در ایران؛ تناقضی ریشه‌دار، مجموعه مقالات اولین همایش ملی طرح مسائل جامعه‌شناسی ایران، جمال رئیسی، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
- تاجیک محمدرضا، تیمورزاد کاوه، مسایلی فاطمه (1392) نقش مدیریت محله در جلب مشارکت اجتماعی، مطالعات مدیریت شهری، دوره 5، شماره 14، صص 15-25
- جمینی، داود، علی شمس الدینی و علیرضا جمشیدی (1402). مشارکت شهروندان در مدیریت شهری و تبیین تعیین‌کننده‌های آن (مورد مطالعه: شهر ایلام)، فصلنامه مطالعات شهری، دوره 12، شماره 45، صص 19-30
- حسین‌زاده، علی حسین، ایدر، نبی اکبر، عباسی، الهام (1391). بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت شهروندی در بین شهروندان شهر خرم‌آباد، مطالعات شهری، سال دوم، صص 59-82
- دماری، بهزاد، حیدرینیا، محمدعلی، رهبری بناب، مریم (1393) نقش و عملکرد سازمان‌های مردم‌نهاد در حفظ و ارتقای سلامت جامعه، فصلنامه پایش، سال سیزدهم، شماره پنجم، صص 541-550
- دهقان، علیرضا و غلامرضا غفاری (1384)، تبیین مشارکت اجتماعی - فرهنگی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره 1
- ساروخانی، باقر؛ (1380). درآمدی بر دایرةالمعارف علوم اجتماعی، تهران، کیهان، چاپ سوم، جلد 2.
- سبزه‌ای، محمدتقی و پرویز رحیمی (1392)، بررسی رابطه‌ی اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی در بین شهروندان نورآباد دلفان، فصلنامه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، شماره 20
- سفیری، خدیجه، رقیه تمیز (1390)، فرا تحلیل مطالعات مشارکت اجتماعی، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال سوم، شماره سوم
- شادی طلاب ژاله، افسانه کمالی (1382) مشارکت اجتماعی زنان، پژوهش زنان، سال اول، شماره 4

.... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال نوزدهم، شماره اول، بهار ۱۴۰۴

- صادقی فسایی، سهیلا و خادمی، عاطفه (1395). فراتحلیل 4 دهه پژوهش در حوزه مشارکت زنان، مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان (مطالعات زنان سابق)، دوره چهاردهم، شماره 2، صص 62-35
- علوی تبار، علیرضا (1379) مشارکت در اداره امور شهرها، بررسی الگوی مشارکت شهروندان در اداره‌ی امور شهرها (جلد اول) تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور
- عیوضی، محمدرحیم و کریمی، غلامرضا (1391). مشارکت اجتماعی زنان؛ رویکردی اسلامی، دانش سیاسی، سال هفتم، شماره 2، صص 166-133
- غفاری غلامرضا، محسن نیازی (1386)، جامعه‌شناسی مشارکت، تهران: نزدیک.
- قیصری، نوراله (1398). مشارکت اجتماعی؛ معناکاوی یک مفهوم راهبردی، فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا، سال چهارم، شماره 11، صص 59-31
- کانسیداین، دیوید (1379). درآمدی بر سواد رسانه‌ای، ناصر بلیغ، تهران، اداره کل تحقیق و توسعه صدا
- مرادپور، فریبا؛ رحیمی، محمود؛ محسنی، رضا علی (1403). بررسی نقش مشارکت اجتماعی و فرهنگی شهروندان در توسعه پایدار شهرهای جدید با تأکید بر ارتقاء امنیت اجتماعی، مجله امنیت ملی، شماره 52، صص 69 تا 96
- معین، محمد، (1388). فرهنگ فارسی معین، به اهتمام عزیرالله علیزاده، اشجع، تهران، بیجا
- موسوی، میرطاهر (1385) مشارکت اجتماعی یکی از مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی، رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره 23
- یزدان پناه لیلا، فاطمه صمدیان (1387)، تأثیر ویژگی‌های فردی و اجتماعی بر مشارکت اجتماعی زنان کرمانی، فصلنامه مطالعات زنان، سال 6، شماره 2
- Almond, Gabriel & sindney verba, the civic culture, boston, little brown & company.
- Basu, R., & Thomas, M. D. (2019). What Makes College Students Happy? A Day Reconstruction Study. In Perspectives on Happiness (pp. 29-40). Brill Rodopi.
- Cai. Y, Cui. D (2018), "FACTORS ASSOCIATED WITH SOCIAL PARTICIPATION AMONG CHINESE MIDDLE-AGED AND OLDER ADULTS POST-STROKE", Innov Aging, vol 11, pp 734-735.
- Giddens, A.(1990), The Consequences of Modernity, Stanford, Clif, Stanford University Press
- Hyppa, M.and Maki.J. (2007) 'Why do Swedish-speaking Finns have a longer active life? An area for social capital research', Health Promotion International, 16, i, 55-64.
- Lerner , DaniaL. (1964). the passing of traditional socioty modernizeing thy middle east. new york : free press.
- Levecque, K., Anseel, F., De Beuckelaer, A., Van der Heyden, J., & Gisle, L. (2017). Work organization and mental health problems in PhD students. Research Policy. 46(4): 868-879.

عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت مردم در کمک به بهزیستی استان خوزستان

- Naud, D., G  n  reux, M., Bruneau, JF. (2019). Social participation in older women and men: differences in community activities and barriers according to region and population size in Canada. BMC Public Health 19, 1124. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-7462-1>
- Wang, H., Yang, Z., Chen, L., Yang, J., & Li, R. (2010). Minority Community Participation in Tourism: a Case of Kanas Tuva villages in Xinjiang, China. Tourism Management, 31(6): 759-764.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی